

АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТА ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОДИН ІЗ ФАКТОРІВ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У Національній доктрині розвитку освіти «Україна ХХІ століття» важливим положенням виступає створення умов для особистісного розвитку та творчої самореалізації кожного громадянина України, формування покоління, яке здатне навчатися впродовж усього життя, створювати та розвивати цінності громадянського суспільства, здатне до консолідації української нації, інтеграції України в європейський і світовий простір.

Психологічні аспекти проблеми адаптації студента до навчального процесу розглядалися у працях: Н. Герасимова, В. Демченко, С. Дерев'янку, О. Зотова, В. Кислий, О. Кузнецова, С. Кулик, , В. Мерлін, О. Солодухова, Л. Столяренко, Н. Чайкіна; педагогічні аспекти в працях – Я. Абсалямова, Г. Васильєв, О. Галус, С. Гура, Л. Зданевич, С. Ізбаш, Т. Кухарчук, О. Мороз, В. Петренко, А. Семез, Р. Хмелюк, В. Цибулько, Н. Шевченко, М. Шик.

Процес адаптації студента до навчального процесу має багатофункціональний характер. Згідно з позицією В. Ямницького, адаптація є необхідною умовою і водночас засобом оптимізації людини з природою та соціальним середовищем; сприяє розвитку молодого фахівця і вдосконаленню довкілля; завдяки адаптації формується соціальна сутність особистості; вона є необхідною для оволодіння будь-яким видом діяльності.

Особливість адаптації студента до навчального процесу виявляється в тому, що вона відбувається у вищому навчальному закладі, який виступає підготовчим фактором до майбутньої професійної діяльності.

На думку Л. Столяренка, адаптація є передумовою активної діяльності й необхідною умовою її ефективності [5, с. 544]. О. Галус розглядав адаптацію як складову професійного розвитку майбутніх учителів. Науковець тлумачив адаптацію як цілісний, динамічний, неперервний процес установалення відповідності між сукупним рівнем найактуальніших на даний момент або перспективу професійних потреб та наявним або перспективним рівнем задоволення даних потреб, які визначають неперервний професійний розвиток і активність особистості [1, с. 22].

Передусім зазначимо обставини, що на нашу думку, безпосередньо впливають на адаптацію студентів у вищому навчальному закладі, а саме: провідна роль самостійної роботи студентів під час професійної підготовки у вищому навчальному закладі; відмінності у навчальному процесі між загальноосвітньою школою і вищим навчальним закладом (методи і форми навчання); відмінності у вимогах загальноосвітньої і вищої школи до загальнонавчальної підготовки студентів; відмінності в системах контролю за результатами навчання загальноосвітньої та вищої школи.

Отже, під адаптацією до навчального процесу ми будемо розуміти процес пристосування студента до умов освітнього середовища, взаємодію з навчальним процесом вищого навчального закладу, прийняття та виконання студентом умов, вимог, норм, правил цього середовища та навчального процесу.

Професійна адаптація, як один із видів адаптації, включає в себе оволодіння особистістю професійними знаннями та вміннями, формування професійно значущих якостей особистості та узгодження динаміки професійної соціалізації з динамікою професійних вимог.

За науковою позицією Л. Петльованої, професійна адаптація є процесом здобуття професії, засвоєння знань, умінь і навичок, норм поведінки, способу життя, який відповідає майбутньому фаху. Адаптаційна готовність майбутнього професіонала до професійної діяльності – це володіння ним сукупністю набутих загальних і спеціальних знань, психолого-морфологічних особливостей особистості, що забезпечують ефективне виконання службових обов'язків в умовах майбутньої професійної діяльності [4, с. 10].

На думку О.Мороза, професійна адаптація являє собою складний процес взаємодії особистості з конкретним середовищем професійної діяльності, в результаті якого відбувається повне оволодіння професією, формуються необхідні професійні якості особистості і позитивно змінюється середовище адаптації [3, с. 112]. Науковці І. Кряжевої, О. Зотової визначили, що професійна адаптація є складним та внутрішньо суперечливим процесом «вростання» особистості у різні структурні елементи освітнього середовища, для виконання ним певних функцій [2, с. 43].

Професійна адаптація студента вищого навчального закладу являє собою складний динамічний процес повного освоєння професії й оволодіння педагогічною майстерністю, підвищення його професіоналізму на основі сукупності раніше набутих і постійно поповнюваних знань, навичок, у результаті чого відбувається активна взаємодія як студента, так і викладачів з метою ефективного професійного зростання.

Отже, професійна адаптація сприяє формуванню педагогічній культурі, педагогічній майстерності, сприяє володінню педагогічними технологіями і виступає одним із якісних показників готовності до педагогічної діяльності та розвитку його професіоналізму.

Література

1. Галус О. М. Педагогічне управління адаптацією майбутніх вчителів у системі ступеневої освіти : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня д-ра. пед. наук: спец. 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою» / О. М. Галус. – К., 2009. – 59 с.
2. Кряжева И. К. Исследования социально-психологических аспектов адаптации личности / И. К. Кряжева, О. И. Зотова // Методология и методы социальной психологии. – М. : Наука, 1977. – 195 с.
3. Мороз О. Г. Профессиональная адаптация молодого учителя / О. Г. Мороз. – К. : 1998. – 326 с.
4. Петльована Л. Л. Педагогічні основи професійної адаптації студентів-економістів засобами новітніх інформаційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд.

пед. наук : спец 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. Л. Петольванова. – Хмельницький, 2008. – 20 с.

5. Столяренко Л. Д. Основы психологии / Л. Д. Столяренко. – 3-е изд., перераб. и доп. – Ростов н / Д : Феникс, 2000. – 672 с. – (Серия : Учебники, учебные пособия). - С. 378.

УДК 908:001.12

ДАЛЕКОРЕЙ О.

Мукачівський державний університет

РЕТРОСПЕКТИВА РОЗВИТКУ КРАЄЗНАВСТВА ЯК НАУКИ

В Україні відбуваються складні й неоднозначні процеси становлення суспільства з визнанням пріоритету загальнолюдських цінностей. Наразі втрачають вагомість усталені духовні й моральні цінності, що призводить до зниження почуття національної гордості, послаблення патріотичної мотивації молоді.

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Національна доктрина розвитку освіти в Україні XXI століття, Державний стандарт початкової загальної освіти в Україні – проголошує освітніми пріоритетами забезпечення гармонійного й різнобічного розвитку особистості, формування в неї цілісної картини світу. У цьому контексті особливого значення набуває Концепція національного виховання, у якій наголошується на важливості передачі молодому поколінню соціального досвіду і багатства духовної культури народу та формування в учнів особистісних якостей громадянина України. Згідно з цією концепцією любов до рідного краю, знання національної психології й характеру народу, культурно-історичних традицій, морально-етичної спадщини, історії і сучасності є одним з найважливіших аспектів готовності вчителя початкової школи до професійної діяльності.

Про необхідність використання місцевого матеріалу в навчально-виховному процесі писали ще А. Дістервег, О. Духнович, Я. Коменський, Ж. Руссо, Й. Песталоцці. Особливо вплив краєзнавчого матеріалу на процеси сприйняття, через органи чуття, прослідковується в працях Я. Коменського. Так, у праці «Мир чувственных вещей в картинках» автор веде діалог між учителем і учнем, в якому розкрив сутність конкретних предметів і явищ найближчого оточення. Змістом книги служить цикл із 150 гравюр, кожна з яких – сукупність предметів, що пронумеровані, а внизу – короткий супровідний текст з тією ж нумерацією, що забезпечує образне сприйняття, накопичення чуттєвого пізнання.

Видатний методист і педагог К. Ушинський реалізував принцип природовідповідності у кількох напрямках. Один із них полягає у глибокому пізнанні природи самої дитини, її анатомії, фізіології, другий – у наближенні змісту й організації педагогічного процесу до природи, третій – в орієнтації виховання на народні звичаї, традиції («Рідне слово») [4, с. 112]. Він теоретично обґрунтував краєзнавчий підхід у навчанні, відстоюючи необхідність озброєння учнів з освітньою і виховною метою конкретними життєвими уявленнями та поняттями на основі спостережень у природі та

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>